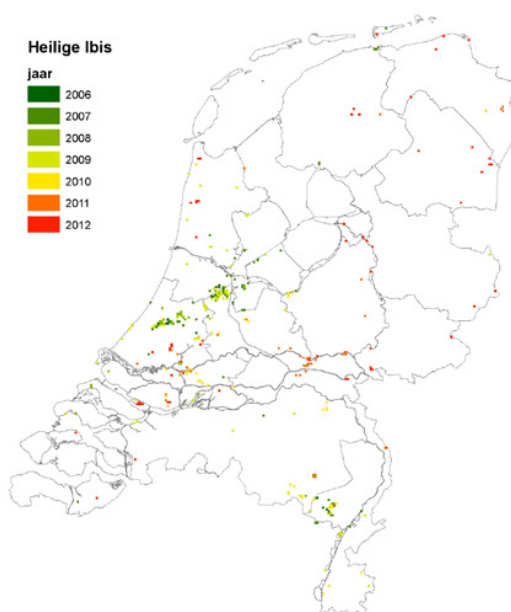

Heilige ibis

Adrienne Lemaire, Sovon Vogelonderzoek Nederland

De heilige ibis komt oorspronkelijk voor in Afrika en het Midden-Oosten en heeft zich in Nederland vanuit gevangenschap in het wild gevestigd. Deze soort is een echte generalist en past zijn dieet makkelijk aan naar wat beschikbaar is (amfibieën, schaaldieren, wormen, eieren, kuikens). Daarnaast neemt deze soort een stevig concurrerende positie in ten opzichte van reigers en lepelaar om voedsel en nestplaatsen.

Na een reeks Nederlandse broedgevallen vanaf 2003 t/m 2009, met een maximum van 12 nesten in 2007, werd er in 2010 geen nestbouw meer vastgesteld. Daarmee lijkt deze de heilige ibis als broedvogel weer verdwenen uit ons land (Boele et al., 2013). Gegevens uit watervogeltellingen laten een vergelijkbaar beeld zien (tabel 1). De verspreidingskaart met jaartallen (figuur 1) laat zien dat er in de omgeving van Botshol geen waarnemingen meer zijn na 2009. Ditzelfde patroon is te zien in de omgeving van Alphen aan den Rijn. In het voormalige derde “kerngebied” (Soerendonks Goor, De Banen, Einderbeek) resteren nog slechts enkele

Meldingen van heilige ibis in Nederland op basis van losse waarnemingen. De kleur van de stip geeft het jaar van de meest recente melding in het betreffende km-hok in de periode 2006-2012.

Meldingen uit meerdere km-hokken kunnen betrekking hebben op hetzelfde rondzwervende individu. (Bron: waarneming.nl)

Heilige ibis (Foto: Willem Vergoossen)

waarnemingen in 2011. De recente waarnemingen van 2011 en 2012 uit het rivierengebied langs de Waal, Rijn en IJssel zijn grotendeels nieuwe locaties, zo ook de meeste andere waarnemingen uit het noorden en oosten van Nederland.

De belangrijkste bron van broedgevallen was het vogelpark Avifauna bij Alphen aan den Rijn met een groep vrij vliegende heilige ibissen. Sinds de winter van 2008-2009 worden de vogels actief terug gevangen. De nu nog in Nederland rondzwervende individuen kunnen afkomstig zijn uit gevangenschap, maar ook van de Franse vrijvliegende populatie. Dit bleek uit een ringaflezing op 13 juni 2012 in de Hamert van een exemplaar dat op 10 juni 2008 als nestjong geringd was in Frankrijk in het Lac de Grand Lieu (Loire-Atlantique). In Frankrijk heeft deze nieuwkomer een relatief sterke populatiegroei gerealiseerd. Hier werden in 1993 de eerste broedgevallen geregistreerd. De Franse populatie bedroeg in 2011 660-710 paren. In 2006, voor werd begonnen met het indammen van de populatie, werden er nog 1700 paren geteld in Frankrijk.

Tabel 1: Overzicht van Ibis-soorten en hun aantallen in de periode 2006-2012 op basis van gegevens uit het watervogelmeetnet (Sovon, CBS) en losse waarnemingen uit waarneming.nl

Bron: Wavo = het aantal unieke telgebieden waarin de soort is waargenomen in een jaar en het totale aantal individuen (som van de maxima per uniek telgebied) waarin de soort is waargenomen in een jaar. Wnl = Idem waarbij km-hokken zijn omgerekend naar telgebieden

Bron	Soort	Aantal telgebieden							Aantal individuen						
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
wavo	Heilige ibis	6	6	8	5	1	1	2	41	41	49	5	1	1	2
wnl	Heilige ibis	9	18	13	20	11	7	9	65	69	45	43	16	7	18
wnl	Zwartkopibis				1	2	7	2				1	2	17	2
wnl	Witte ibis		1		1		1	1		1		1		1	1
wnl	Rode ibis	2	4	1			6	1	2	4	1			6	1